

Αρείου Πάγου: 1237/1997 (Τμ. Β')

Πηγή: ΔΕΕ 5/1998, σ. 518 Ε.Ε.Δ 58/99, σ. 22 Ε.Α.Ε.Δ 33/99, σ. 14

Περίληψη: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ. ΤΗΡΗΣΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΟΣΕ. Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος το οποίο προκλήθηκε από δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων, ο παθών, στρεφόμενος κατά του εργοδότη, μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα της αποζημίωσης είτε κατά τις διατάξεις του εργατικού δικαίου είτε κατά τις διατάξεις του κοινού δικαίου επιλεκτικά. Το ίδιο εκλεκτικό δικαίωμα διατηρεί ο παθών και στην περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε εξαιτίας μη συμμορφώσεως του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων με όρους ασφαλείας που προβλέπονται από διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών ασφαλείας, οπότε ο τελευταίος θεωρείται υπεύθυνος εξ αμελείας (ειδική αμέλεια) επειδή παρέλειψε να συμμορφωθεί με τις σχετικές διατάξεις. Ο ΟΣΕ υποχρεούται να λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα ασφαλείας για την κυκλοφορία των αμαξοστασίων σε περιοχές που υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Ε. ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΑΚΗΣ

Εισηγητής: κ. Χ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόροι: κκ Χ. Αποστόλου, Μ.Ε. Ευαγγελάτου

Κατά τη διάταξη του άρθρου 16 του ΒΔ της 24.7.1920/25.8.1920, με το οποίο κωδικοποιήθηκε ο νόμος 551/1915, προκύπτει ότι οι παθόντες από ατύχημα του άρθρου 1 αυτού έχουν το εκλεκτικό δικαίωμα να ασκήσουν είτε την εκ του νόμου αυτού είτε την εκ του κοινού δικαίου αξίωση προς αποζημίωση, τόσο στην περίπτωση δόλου του εργοδότη τους ή των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων όσο και στην περίπτωση της μη τηρήσεως διατάξεων διαγραφομένων εις ισχύοντα νόμους, διατάγματα ή κανονισμούς περί των όρων ασφαλείας των εργατών, ήτοι απαιτείται στην τελευταία αυτή περίπτωση το ατύχημα να οφείλεται στη μη τήρηση από τον εργοδότη ή τα πρόσωπα που έχει προστήσει, όρων ασφαλείας, που έπρεπε να είχαν

τηρηθεί, σύμφωνα με διατάξεις νόμων διαταγμάτων ή κανονισμών ασφαλείας και να βρίσκεται σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράλειψη της τηρήσεως των όρων τούτων. Τότε μπορεί να ασκήσει κατά του εργοδότη του την αξίωση αποζημιώσεως από το κοινό αστικό δίκαιο των άρθρων 914 επ. ΑΚ, η κατά το οποίο υπαιτιότης έγκειται στην περίπτωση αυτή στην ειδική αμέλεια της μη τηρήσεως των όρων ασφαλείας (Ολ ΑΠ 26/1995).

Εξάλλου κατά τη διάταξη του άρθρου 1 του Διατάγματος της 19.7/30.8.1928 ο ΟΣΕ οφείλει να λαμβάνει δια των οργάνων του ειδικά προφυλακτικά μέτρα δια την κυκλοφορίαν των αμαξοστασιών επί των μερών των σιδηροδρόμων ένθα υπάρχει ιδιάζων κίνδυνος και κατά τη διάταξη της παρ.132 του άρθρου 15 του Γεν. Κανονισμού Σημάτων αυτού, οφείλει να σημαίνει προς τον μηχανοδηγόν εξ αποστάσεως 500 περίπου μέτρων δι' ειδοποιητικής πινακίδος προσεγγίσεως αφυλάκτου ισοπέδου διαβάσεως, τας ισοπέδους διαβάσεις εντατικής κινήσεως τας μη ορατάς εξ αμφοτέρων των κατευθύνσεων ή έστω και της μιας μόνον, εφόσον η διαμόρφωσις του εδάφους είναι τοιαύτη ώστε πας κινούμενος επί της οδού και ετοιμαζόμενος να διέλθει τη γραμμή δεν έχει ορατότητα τουλάχιστον 300 μέτρων προς την κατεύθυνσιν της γραμμής.

Στην προκειμένη υπόθεση το Εφετείο δέχτηκε όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση: Στις 13.7.1991 ο αναιρεσείων υπό την ιδιότητά του ως Προϊσταμένου επέβαινε στην 713 επιβατική ταχεία αμαξοστοιχία, που εκινείτο από Κοζάνη προς Θεσσαλονίκη. Κατά την 14.20' ώρα στην αφύλακτη ισόπεδη διάβαση Χ.Σ. 153+215 (μεταξύ Αμυνταίου και Αγίου Παντελεήμονα) η αμαξοστοιχία συγκρούσθηκε μετωπικά με την καρότσα του φορτωμένου με αμμοχάλικο υπ' αριθμ. κυκλοφ. Ν.Μ..... ΙΧΦ αυτοκινήτου, που οδηγούσε ο ΣΚ και εκινείτο σε οδό που τέμνει τη σιδηροδρομική γραμμή, με αποτέλεσμα να τραυματισθεί ο αναιρεσείων σε διάφορα σημεία του σώματός του. Η ως άνω αφύλακτη ισόπεδη διάβαση είναι σε στροφή. Υπάρχει σήμα για το μηχανοδηγό της αμαξοστοιχίας να σφυρίξει 300 μέτρα πριν από τη διάβαση. Για τους οδηγούς των αυτοκινήτων υπάρχει σήμα ότι είναι αφύλακτη διάβαση. Ο μηχανοδηγός της εν λόγω υπ' αριθμ. 713 επιβατικής ταχείας αμαξοστοιχίας δεν οδηγούσε αυτή με μεγάλη ταχύτητα, αλλά κανονικά με την ταχύτητα δρομολογίων και ενήργησε παρατεταμένα και συνεχή σφυρίγματα, πριν από την παραπάνω διάβαση. Ο ίδιος μηχανοδηγός είχε εκτελέσει επανειλημμένα

δρομολόγια και εγνώριζε την ύπαρξη της πιο πάνω ισόπεδης αφύλακτης διάβασης. Άλλα μέτρα ασφαλείας δεν ήταν απαραίτητα κατά νόμο να ληφθούν από τα αρμόδια όργανα του εναγομένου. Έτσι δεν ήταν απαραίτητη η σήμανση προς το μηχανοδηγό από απόσταση 500 μέτρων περίπου με ειδοποιητική πινακίδα προσεγγίσεως αφύλακτης ισόπεδης διάβασης (άρθρ. 132 του Γεν. Κανονισμού Κινήσεως ΟΣΕ) ούτε με άλλα φωτισήματα, ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι δεν αποδείχθηκε α) ότι η προαναφερθείσα οδός που έβαινε το άνω φορτηγό αυτοκίνητο ήταν μεγάλης κυκλοφορίας και β) ότι συνέτρεχαν και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 132 του Γεν. Κανονισμού Κινήσεως ΟΣΕ.

Η εν λόγω σύγκρουση, είπε το Εφετείο, οφείλεται σε υπαιτιότητα του οδηγού του πιο πάνω φορτηγού αυτοκινήτου, ο οποίος κατά παράβαση των διατάξεων του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας προσπάθησε να διασχίσει την ισόπεδη διάβαση, χωρίς να καταβάλει την προσήκουσα προσοχή, δηλαδή χωρίς προηγουμένως να ελέγξει αν η σιδηροδρομική γραμμή ήταν ελεύθερη. Αντίθετα δεν αποδείχθηκε ότι η πιο πάνω σύγκρουση οφείλεται και σε συνυπαιτιότητα των οργάνων του εναγομένου, συνισταμένη στη μη σήμανση προς το μηχανοδηγό από απόσταση 500 μέτρων περίπου με ειδοποιητική πινακίδα προσεγγίσεως αφύλακτης ισόπεδης διάβασης, καθώς και με φωτισήματα, αφού όπως προαναφέρθηκε, δεν ήταν απαραίτητη κατά το νόμο η τέτοια σήμανση.

Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο απέρριψε την κυρία βάση της αγωγής του αναιρεσειόντος με την οποία ζητούσε την επιδίκαση αποζημιώσεως του κοινού δικαίου (914 ΑΚ) για το εργατικό ατύχημα που υπέστη. Έτσι δεν παραβίασε τις ως άνω ουσιαστικές διατάξεις του κωδικ. Ν. 551/1915 των άρθρων 914 επ. ΑΚ και των παραπάνω Διατ. των κανονισμών ασφαλείας και σημάτων ΟΣΕ και διέλαβε στην απόφασή του επαρκείς αιτιολογίες, δεδομένου ότι προκύπτουν με σαφήνεια και πληρότητα από το αιτιολογικό της τα περιστατικά που είναι κατά νόμο αναγκαία για την εφαρμογή των ανωτέρω κανόνων ουσιαστικού δικαίου και είναι απορριπτέος ο μοναδικός λόγος αναιρέσεως κατά το μέρος που πλήττει την προσβαλλόμενη απόφαση για πλημμέλειες των αριθ. 1 και 19 άρθρ. 559 Κ.Πολ.Δ..

Περαιτέρω όμως το Εφετείο μετά την εξαφάνιση της πρωτόδικης απόφασης που είχε δεχθεί την αγωγή του αναιρεσείουτος και την απόρριψη της κυρίας βάσεως της αγωγής του, δεν ερεύνησε όπως έπρεπε (535 παρ.1 Κ.Πολ.Δ.) την επικουρική βάση αυτής με την οποία ο αναιρεσειών ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι ο αναιρεσίβλητος ΟΣΕ του οφείλει λόγω του ατυχήματος την εφ' άπαξ αποζημίωση του άρθρου 3 Ν 551/1915 από δραχμές 5.246.050 και χρηματική ικανοποίηση δραχμές 2.500.000, έτσι δε υπέπεσε στην πλημμέλεια του αριθ. 8 άρθρ. 559 Κ.Πολ.Δ. και είναι βάσιμο το σχετικό μέρος του μοναδικού λόγου αναιρέσεως που πλήττει την προσβαλλομένη απόφαση κατά εκτίμηση από το άνω άρθρο και αριθμό. Πρέπει λοιπόν να αναιρεθεί εν μέρει η προσβαλλομένη απόφαση κατά παραδοχή του λόγου αναιρέσεως που προαναφέρθηκε. Ακολούθως η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο αφού είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές (άρθρ. 580 παρ.3 Κ.Πολ.Δ., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 31 παρ.1 Ν. 2172/1993)

(Αναιρεί την απόφαση 1237/1996 του ΕφΑθ.)